

N:o 36.

Ank. till Riksd. kansli den 1 april 1892, kl. 1 e. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af §§ 8, 53 och 56 i skjutsstadgan den 31 maj 1878.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 35, anför herr *Jonas Andersson* i Vårgårda, huru som man numera, äfven inom icke rent nykterhetssträfvande kretsar, torde hafva kommit till insigt derom, att ett lika sorgligt som ödesdigert misstag begicks, då det s. k. bäjerska ölet infördes i vårt land, förmodligen i den människovänliga afsigten att minska bränvinssupandet och dess skadliga inflytande bland vår befolkning. Erfarenheten hade nemligen visat, att ölet, långt ifrån att uttränga bränvinet, blifvit en bundsförvandt till detta, som endast när det förra omöjligen kunde åstadkommas uppträdde ensamt, men i dylika fall alltid lika dåligt inverkan på seder och moral. Ty det vore allmänt känt, att äfven ölet innehölle en så stor alkoholprocent, att detsamma, förtärdt i nämnvärd quantitet, framkallade liknande verkningar som spritvarorna. Deraf följde, att lagstiftaren borde se till, att samma inskränkingar i möjligaste mån gjordes i fråga om åtkomsten af maltdrycker som beträffande åtkomsten af spritvaror, helst det visat sig, att försvärad tillgång till dessa också haft till följd en minskad konsumtion.

Faktum vore, att våra gästgifvaregårdar landet rundt, i stället för att vara vederqvickelseställen för resande, dertill de vore afsedda, mera liknade vanliga ölkrogar, hvarifrån denna förföriska dryck, trots lagar och förordningar, serverades till hvilken som helst, hvarigenom icke minst ungdomen förderfvades och inleddes i ett ytterst dåligt och omoraliskt lefnadssätt. Så såge man en hop löst folk samla sig till gästgifvare-

gården på s. k. torgdagar och marknadsdagar samt dessutom hvarje söndagseftermiddag, dervid oftast förekomme oväsen, oordningar, ja, till och med slagsmål, hvilket allt, utom den dåliga inverkan det hade på ungdomen, vore i högsta grad egnadt att oroa den omkring varande traktens befolkning. Då dertill komme, att stadgade böter för den olaga utskänkningen vore allt för ringa, vore det ej underligt att lagen litet eller intet aktades. För den allmänna tryggheten vore det rent af nödvändigt, att en ändring till förbättring härutinnan måtte åstadkommas.

Ehuru motionären icke kunde anse ölet såsom inbegripet under den uti § 6 af förevarande stadga omnämnda »nödiga» förplägningen, så vågade motionären dock icke hysa den förhoppning, att ett förslag om borttagande af den i § 8 gästgifvare medgifna rättigheten till maltdrycksutskänkning skulle kunna vinna bifall. Men då det nästan dagligen gäfves exempel på, att denna rättighet missbrukades på sådant sätt, att gästgifvaren, anseende såsom »vägfarande» alla som gående eller åkande komme till gästgifvaregården, serverade öl till hvilken som sådant begärde, så torde det vara af behovet påkalladt, att sistnämnda paragraf erhöle en förändrad lydelse, så att hvad som deri menades med uttrycket »vägfarande» fullständigare förtydligades. Och då öfvervakandet af att gästgifvare derutinnan icke öfverträdde sin befogenhet vore af största vikt för att lagen måtte hafva den verkan, som dermed åsyftades, torde den i § 53 kronolänsman ålagda skyldighet att minst en gång i månaden besöka de inom hans tienstgöringsdistrikt varande skjutsanstalter för att tillse, att ordning och skick der vore rådande o. s. v., ej vara till fyllest.

Slutligen ansåge motionären det vara oegentligt, att förseelser af den skjutsande och öfverträdande af förordningen om maltdrycksförsäljning skulle hänföras under samma straffpåföljder, i synnerhet som de förra kunde vara af temligen oskyldig art eller åtminstone oafsigtligt begångna, under det de senare säkerligen utförts med berådt mod. Äfvenså syntes det vara en brist i § 56 i meranämnda stadga, att straffpåföljden ej skärptes vid upprepande af brott mot förordningen om utskänkning af maltdrycker.

I enlighet med hvad han sålunda andragit, föreslår nu motionären, att nedannämnda paragrafer i stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

§ 8.

Innehafvare af nuvarande gästgifveri, vare sig att det såsom sådant bibehålles eller till skjutsstation inskränkes, ege att fortfarande tillgodo-

njuta de friheter, räntor och andra dylika förmåner, som blifvit det-samma i laga ordning tillerkända.

Så väl gästgifvare som stationsföreståndare vare berättigad att, med den inskränkning, som för de i § 28 omförmälda fall finnes stadgad, vid eller utom måltider till personer, som till gästgifvaregården ankomma eller derifrån afgå med bantåg, ångbåt eller gästgifvareskjuts, försälja maltdrycker till förtäring på stället, dock med rättighet för Kongl. Maj:ts befallningshafvande att, då oordning dervid förekommer, sådan försäljning förbjuda.

§ 53.

Vid skjutsanstalt i stad skall magistraten hafva tillsyn derå, att gästgifvaren eller stationsföreståndaren behörigen fullgör de honom i sådan egenskap åliggande skyldigheter.

Å landet skall kronolänsmannen minst två gånger i hvarje månad med ungefär lika lång mellantid besöka de inom hans tjenstgörings-distrikt varande skjutsanstalter. Vid dessa besök åligger det kronolänsmannen att med sorgfällighet undersöka, huru vida ordning och skick äro derstädes rådande samt gästgifvare eller stationsföreståndare behörigen iakttaga hvad på honom ankommer att fullgöra, börande anteckning derom i dagboken göras; samt, om anmärkning förekommer, som finnes påkalla anmälan hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande, sådan anmälan ofördröjligen aflåta.

§ 56.

Öfverträdelse af hvad gästgifvare eller skjutsstationsföreståndare, så ock den, som i hans ställe sättes, entreprenör eller skjutsande enligt denna stadga åligger att iakttaga, straffes med böter från och med fem till och med femtio kronor. Sker förseelsen mot förordningen om utskänkning af maltdrycker, vare straffet första gången böter från och med tjugu till och med fyratio kronor, andra gången från och med fyratio till och med sjuttiofem kronor samt tredje gången från och med sjuttiofem till och med etthundra kronor, hvarförutom i sistnämnda fall den skyldige vare från rättigheten att utskänka maltdrycker skild; egande i Stockholm öfverståthållarembetet samt i öfriga städer och å landet Kongl. Maj:ts befallningshafvande dessa böter ådöma, dock att, der brott tillika blifvit begånget eller fråga är om skadeersättning, som ej ostridig är, målet i sin helhet skall höra under domstols pröfning. Böter, som efter denna stadga ådömas, skola tillfalla kronan samt, der tillgång till deras gäldande brister, förvandlas efter allmän strafflag.

Såsom framgår af motionärens framställning och den nuvarande lydelsen af ofvan anförda paragrafer i skjutsstadgan, är det i tre särskilda hänseenden, som den föreliggande motionen åsyftar ändring.

Motionären vill nemligen *dels* att det i § 8 förekommande uttrycket: »*vägfarande*», såsom alltför obestämdt och derigenom egnadt att möjliggöra allehanda missbruk af rätten till utskänkning af malt-drycker, skall utbytas mot orden: »*personer, som till gästgifvaregården ankomma eller derifrån afgå med bantåg, ångbåt eller gästgifvareskjuts*», *dels* att den inspektion öfver skjutsanstalter, som det enligt § 53 åligger kronolänsmännen, hvar inom sitt tienstgöringsdistrikt, att en gång hvarje månad verkställa, framdeles må ske minst två gånger i månaden med ungefär lika mellantid, *dels* slutligen att i § 56 införas särskilda, i förhållande till de nu gällande, betydligt skärpta straffbestämmelser för öfverträdelse af utskänkingsrättighet, äfvensom i sammanhang dermed att tillämpandet af nämnda bestämmelser uppdrages åt Konungens befallningshafvande eller hvad Stockholm angår öfverståthållarembetet.

Hvad nu först angår förslaget om ändring af § 8 i ifrågavarande stadga, medgifver utskottet villigt, att begreppet vägfarande genom sin vidsträckthet kan gifva och ofta nog äfven gifvit anledning till lag-öfverträdelser från mindre samvetsgranne gästgifvares eller deras tjenares sida, och utskottet skulle sålunda med glädje skänka sitt understöd åt ett förslag, hvarigenom nämnda begrepp vunne erforderlig fasthet.

Det möter emellertid, enligt utskottets förmenande, nästan öofvervinneliga svårigheter att under en lagterm sammanfatta alla de vexlande förhållanden, under hvilka en person rätteligen bör anses såsom vägfarande. Pröfningsrätten i detta afseende måste i det särskilda fallet i sista hand tillkomna de dömande myndigheterna. Vanskligheten af den uppgift, motionären företagit sig, vinner äfven bekräftelse af det sätt, hvarpå motionären löst denna uppgift. Den bestämning, motionären föreslagit, är nemligen uppenbarligen för snäf, i det att motionären icke lär vilja betaga dem, hvilka t. ex. såsom turister till fots färdas fram genom en bygd, rätten att i förevarande hänseende betraktas såsom vägfarande.

Den rättighet Konungens befallningshafvande har att, då oordningar föranledas af ifrågavarande utskänkingsrörelse, förordna om densammas inställande äfvensom pligttröhet i åklagaremagtens utöfning innebära för öfrigt, enligt utskottets uppfattning, större garanti för en verksam beifran af de utaf motionären öfverklagade missförhållandena än tillvaron af en lagbestämmelse, hvilken, den må nu vara aldrig så detaljerad,

städse lemna den mindre samvetsgranne någon utväg öppen att kringgå densamma.

icke heller motionärens förslag om ändring af § 53 synes utskottet kunna i någon nämnvärd grad främja motionärens syfte. Oafsedt att en tillökning af antalet inspektioner skulle medföra icke så obetydligt ökade kostnader för vederbörande tjänstemän, lär tillvaron af ett vaket intresse för ordningens upprätthållande göra den ifrågasatta tillökningen temligen öfverflödig.

Synnerligen behjertansvärd har utskottet deremot funnit framställningen om införande af skärpta straffbestämmelser för öfverträdelse af den gästgifvare och skjutsstationsföreståndare medgifna rätt till försäljning af maldrycker, men utskottet ser sig i allt fall förhindradt att till nämnda framställning, sådan den samma nu föreligger, lemna sitt bifall. Motionären synes nemligen hafva förbisett, att gällande straffbestämmelser i ämnet finnas upptagna, icke i skjutsstadgan, hvars 56 § afser förseelser af annan art, utan i förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin, maldrycker m. m., der i andra stycket af mom. 1 i § 12 föreskrifves, bland annat, att om någon öfverskrider den rättighet till utskänkning af vin eller maldrycker, han erhållit, han gör sig förfallen till böter från och med fem till och med tjugu kronor. Någon förändring af sistberörda stadgande har emellertid icke blifvit af motionären ifrågasatt.

Med allt erkännande af det välvilliga syfte, som röjer sig i motionärens framställning, får utskottet på sålunda anförda skäl hemställa,

att motionen icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 1 april 1892.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.